

2. Панченко О.А. Турбулентність мислення в структурі інформаційно-психологічної безпеки особистості / О.А. Панченко // Психологія і особистість. – 2019. – № 1(15). – С. 35-53.
3. Кабанцева А. В. Методологія скринінгу оцінки громадського здоров'я: психосоматичний аспект // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. – 2022. – №. 1. – С. 27-31.

УДК 159

Інна Талаш,

кандидат філологічних наук,

доцент, психолог-консультант КУ

«Центр професійного розвитку педагогічних працівників»

Покровської міської ради Донецької області

<https://orcid.org/0000-0002-1208-4729>

СТРАТЕГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЦЕНТРАМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни всі учасники освітнього процесу опинилися в ситуації пролонгованого стресу та підвищеного ризику вторинної травматизації. За таких умов виникає необхідність пошуку ефективних стратегій формування навичок психогієни в учасників освітнього процесу в аспекті здатності до постстресового зростання особистості.

Стратегічні напрями психологічного супроводу закладів освіти центрами професійного розвитку детерміновані об'єктивною соціально-культурною ситуацією, що склалася в країні, теоретико-практичними напрацюваннями в галузі психології з проблем психогієни та стрес-менеджменту, нормативними документами МОНУ, зокрема такими як: наказ МОНУ «Про деякі питання впровадження освітніх компонентів (навчальних дисциплін, спецкурсів, модулів) з психосоціальної підтримки дітей та педагогів в умовах кризових ситуацій, впровадження ігрових і діяльнісних методів навчання та розвитку», лист МОНУ «Про пріоритетні напрями роботи

психологічної служби у системі освіти у 2023/2024 навчальному році», лист МОНУ «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році» та інші. Так, пріоритетним напрямом освітньої діяльності визначено розвиток емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, формування здатності надавати собі та оточуючим психоемоційну підтримку, дбати про збереження психічного здоров'я. Ці компетенції рекомендовано розвивати шляхом інтеграції в освітній процес соціально-емоційного та етичного навчання (далі в тексті – СЕЕН).

Інноваційна навчальна програма «СЕЕН» покликана надати всім учасникам освітнього процесу інструменти, необхідні для розвитку емоційного, соціального та етичного інтелекту. У процесі реалізації програми здобувачі освіти та педагогічні працівники повинні оволодіти такими ключовими навичками, як: усвідомленість, співпереживання та залученість.

Важливим аспектом при визначенні стратегії психологічного супроводу закладів освіти в умовах війни став аналіз наукових праць, у яких досліджено умови особистісного зростання як результату подолання психотравмівних подій (В. Зливкова, С. Лукомської, О. Федена, В. Франкла, І. Ялома та ін.), а також розроблено техніки збереження психічного здоров'я (Н. Афанасьєва, Г. Балл, С. Болтівець, О. Завгородня, С. Максименко, К. Роджерс, Г. Олпорт та ін.). Провідними вміннями, які є підґрунтям для посттравматичного зростання особистості та збереження психічного здоров'я, є (за С. Крапманом) наполегливість (самосвідомість, емпатія, упевненість у власній адекватності та готовність до прийняття та розкриття почуттів), вразливість (здатність особистості ідентифікувати свої справжні турботи, потреби та емоції), винахідливість (сполучає в собі допитливість і сумирність, оскільки передбачає відмову від его та власної думки на користь найбільш ефективних варіантів і рішень незалежно від джерела).

Відповідно до зазначених детермінант, КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Покровської міської ради Донецької області організовує психологічний супровід закладів освіти за такими стратегічними напрямками:

- тренінги та підготовка педагогічних працівників: практичні

психологи на засіданні професійних спільнот і на ресурсних зустрічах розвивають у педагогів навички надання першої психологічної самопомоги та допомоги здобувачам освіти при гострих стресових розладах, що передбачає зокрема вміння ідентифікувати психологічні ознаки стресу, способи підтримки здобувачів освіти в стресовій ситуації та зниження рівня емоційної напруженості;

- розвиток психологічних служб: психолог КУ «ЦПРПП» на платформі Teams у команді «ПС практичних психологів та педагогів соціальних» розміщує методичні матеріали зі збереження ментального здоров'я та надає систематично консультативну допомогу практичним психологам з питань збереження психічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу; керівник професійної спільноти щотижня проводить ресурсні зустрічі з практичними психологами з метою профілактики професійного вигорання, надання психоемоційної підтримки колегам, розвитку навичок посттравматичного зростання;
- сприяння психосоціальному відновленню: психолог центру координує діяльність практичних психологів закладів освіти щодо надання індивідуальних і групових консультацій зі здобувачами освіти та педагогічними працівниками з проблем збереження ментального здоров'я, сприяння посттравматичному зростанню особистості шляхом формування відповідних компетенцій (ідентифікація власних психоемоційних станів, створення травматичних наративів, здійснення рефреймінгу);
- створення безпечних середовищ: психолог центру координує діяльність психологічних служб закладів освіти громади з питань забезпечення сприятливої психологічної атмосфери в педагогічному та учнівському колективах, здійснення заходів профілактики булінгу/кібербулінгу, адиктивної та делінквентної поведінки серед неповнолітніх;
- партнерство з громадськими та міжнародними організаціями: заклади освіти є активними учасниками проєктів зі збереження ментального здоров'я та психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу, реалізацію яких забезпечують громадські та благодійні

організації, а саме: «Реагування на надзвичайні ситуації для задоволення базових потреб та потреб у захисті постраждалих від конфлікту та переміщених дітей та їхніх сімей в Україні» (БО «Благодійний фонд «Посмішка ЮА»); «Запобігання ризиків у сфері захисту дітей, надання послуг із захисту, підтримки дітям із категорій найвищого ризику у Донецькій, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Одеській, Сумській, Харківській, Чернівецькій та Чернігівській областях» (ГО «Діалог громад»); проєкт із надання психосоціальної підтримки, захисту та психологічної допомоги дітям та сім'ям, які постраждали внаслідок воєнного конфлікту в Україні (ГО «Ресурсний центр недержавних організацій»);

- залучення батьківської спільноти: психолог центру координує діяльність психологічних служб щодо розповсюдження інформаційних буклетів, постерів і відеороликів з питань розпізнавання ознак гострого стресового розладу/панічного розладу/ПТСР у дітей, опанування техніками надання першої психологічної допомоги собі та дитині в стресовій ситуації, психогігієни та збереження ментального здоров'я в умовах пролонгованого стресу; за запитом проводяться індивідуальні та групові консультування батьків;
- психологічна освіта учнів: психолог центру координує діяльність психологічних служб з питань психологічної просвіти здобувачів освіти; практичні психологи проводять тренінги з формування навичок безконфліктної взаємодії, на розвиток соціального та емоційного інтелекту; заняття на формування знань із психогігієни та стрес-менеджменту, на розвиток навичок надання собі першої психологічної допомоги.

Таким чином, основними стратегічними напрямками організації психологічного супроводу закладів освіти центрами професійного розвитку мають бути психологічна просвіта всіх учасників освітнього процесу, навчання їх технік збереження психічного здоров'я в умовах війни та посттравматичного зростання.

Список використаних джерел

1. Зливков Л. В., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2016. 219 с.

УДК 159

Наталія Чаплик,

*заступниця директора з навчально-виховної роботи
КЗ «Верхньокам'янська ЗОШ І-ІІ ступенів»
Званівської сільської ради
Бахмутського району Донецької області*

РОЛЬ ПЕДАГОГА У НАДАННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Перехід на навчання за дистанційною формою в умовах воєнного часу створило виклики перед педагогічними працівниками з питань підвищення цифрової грамотності. Формування цифрової компетентності вчителя – першочергова вимога навчання за дистанційною формою. Оволодіння навичками роботи на освітніх платформах, електронний документообіг, використання сервісів для дистанційної роботи, знайомство з можливостями штучного інтелекту для подолання освітніх втрат – це виклики, які у максимально стислі терміни мали подолати освітяни. Курси підвищення кваліфікації, вебінари, конференції, інші види формальної, неформальної освіти та самоосвіти дозволили у надзвичайно стислі терміни підвищити цифрову компетентність педагогів і говорити про діджетаізацію освіти.

Поряд з проблемою цифровізації освітнього простору перед педагогами постала проблема забезпечення стабільного психологічного стану учнів, що сприятиме ефективному освітньому процесу. Перманентний стрес – це одна із особливостей воєнного часу. І практично немає людей, які б не